

Jaka Flis

BREZNO NA TOSCU ALI HABIČEV PEKEL

Brezno na Toscu je dolgo veljalo za mitsko jamo, kar pa se je spremenilo konec maja 2015, ko smo člani našega društva razkrili nekatere njene skrivnosti (a še zdaleč ne vseh). Že nekaj časa je obstajal zapisnik z dobro opisanim dostopom in srednje dobro opisano lego, narejen leta 1959, s katastrsko številko 3900. Takrat je (zdaj pokojni) Peter Habič jamo registriral, nihče pa se vanjo ni spustil. Globina je bila ocenjena glede na čas padca kamna. Verjetno je bilo vhodno brezno, v katerega kamen pada 14 sekund, prevelik zalogaj za takratne čase. To danes ni več problem, kar pa ne pomeni, da nam je bilo enostavno.

Sreča ob odkritju dolgo izgubljenega vhoda (foto: Matija Perne).

Vreme je postajalo čedalje lepše in sklenili smo, da mit razkrijemo soncu. Maili so bili poslani, originalni zapisnik pridobljen in ekipa zbrana. Cilj: najti vhodno brezno. Habičev opis dostopa je bil odličen za takratne čase in je opisoval vhod na JZ delu Toscevega grebena, ob pastirski poti pod steno. Med iskanjem smo naleteli na mnogo sten in nič pastirskih poti – kot da bi bili na drugem planetu.

Naposled, po hudih dvomih v obstoj te jame smo našli vhod, ki je sameval nekje pod steno, zatlačen v ruševju. Takoj v naslednjem tednu je bila organizirana akcija prvoprstopnikov z visoko udeležbo. Štrika nismo šparali in v že v prvi akciji zaposlili 200-metrco, ki nam je omogočila dostop v vhodno brezno, globoko 123 metrov. Po prvi akciji smo bili evforični, saj bi z doseženo globino 180 m na akcijo imeli 1000-metrco že po kakšnih petih akcijah. Seveda pa jame ne delujejo na tak način in terjajo nekoliko več truda.

Jama se po vhodnem breznu nadaljuje z meandrom, ki poteka vzdolž pobočja Tosca. Ta del je izredno zanimiv predvsem z geološkega in biološkega vidika. V meandru smo ob stenah odkrili polno majhnih kakcev, katerim tudi najbolj zagreti biologi niso poznali lastnika. Potrebna je bila lupa in en še bolj zagret biolog, da smo ugotovili, da kakci verjetno pripadajo vrsti netopirja iz rodu *Pipistrellus*. Na globini okoli 170 m smo odkrili dokaj popolno, a precej staro okostje male podlasice, kar nakazuje, da smo v bližini površja in njenega (verjetno bivšega) podzemnega bivališča. Tudi neživa narava je v jami nekaj posebnega, meander je namreč na nekaterih delih obdan s kot oblak mehkim jamskim mlekem in zanimivimi krožnimi vzorci po stenah. Jama je ob deževjih in taljenju površinskega snega kar precej mokra in ob izhodu iz meandra oblikuje majhne slapove in jezercica, tako da so bili ob našem prvem obisku člani, predvsem pa članice, kar precej mokri. Ves ta direndaj spremlja tudi ustrezen prepah, ki se nadaljuje naprej po jami, katere oblika alternira med kratkimi meandri, stopnjami in brezni.

Po štirih plodnih akcijah je jama dosegla 340 m globine in 750 m poligona¹, kar je naredilo enodnevne akcije precej težavne, saj sta za dostop iz izhodišča nad Rudnim poljem potrebni okoli dve uri hoda. Iskali smo nekakšno prenočišče in željo so nam uresničili v Vodnikovem domu nad Velim poljem², kjer imamo sedaj za naše raziskave vselej na voljo zimsko sobo. Ko smo to težavo rešili, je bil čas za peto akcijo, ki je jamo podaljšala na 405 m globine in 930 m poligona in nam pustila odprto nadaljevanje na koncu 100 m dolgega blatnega meandra. Jama sedaj čaka na nove pogumne jamarje, da jo raziščejo do izvira, dober kilometer nižje nekje v Vojah. Mogoče že ta vikend.

Pripis uredništva:

- 1 Jama je bila tik pred izdajo članka dolga 1098 m in globoka 472 m.
- 2 Skrbnik Vodnikovega doma nad Velim poljem je Planinsko društvo Srednja vas v Bohinju.